

ดูจิตตน พั้นบ่วงมาร

พระราชาภawanawikram (หลวงพ่อเลื่อม จิตธรรมโน)

ទុកិចតន ព័នបៀវមារ

នគរបាលក្រសួងពេទ្យ
ជាតិ
(អាណាព័ត៌មាន និង សំណង់
នគរបាលក្រសួងពេទ្យ)
នគរបាលក្រសួងពេទ្យ
ជាតិ

ផ្សាយការណ៍ នគរបាលក្រសួងពេទ្យ

សំគាល់លិខិតិកីឡា	រាជធានីភ្នំពេញ ត.នែនដៃ ខ.វារិនខំរាប ឱ្យគុណភាពរាជរាជ្យ ៣៤១៨០
លេខកូដសំគាល់លិខិតិកីឡា	ក្រសួងពេទ្យ ៩៩៩៩៩៩៩៩៩
ពិនិត្យការងារ	សំគាល់លិខិតិកីឡា
សំគាល់លិខិតិកីឡា	នគរបាលក្រសួងពេទ្យ ជាតិ

၁၃

คำนำ

พระธรรมเทศนาเรื่อง “ดูจิตตน พันป่วงมาร” นี้ พระเดชพระคุณ พระราภภานาวิกรม (หลวงพ่อเลียม วิชิตธรรมโม) ได้ให้โอวาทแก่ พระภิกษุ-สามเณร ก่อนเข้าพรรษาในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ต่อมาญาติธรรมได้ทำการถ่ายเทป แล้วบันทึกในรูปแบบของแผ่นชีดี ในปี พ.ศ. ๒๕๔๙

คณะศิษย์ได้มีโอกาสฟังพระธรรมเทศนาของหลวงพ่อ กัณฑ์นี้แล้ว เห็นว่า เป็นพระธรรมเทศนาที่มีประโยชน์มาก โดยหลวงพ่อได้เล่าถึงประสบการณ์ในการประพฤติปฏิบัติธรรมของท่านอย่างละเอียด ทั้งในส่วน การปฏิบัติต่อตนเอง และสังคมส่วนรวม ท่านได้เล่าถึงประสบการณ์การปฏิบัติทางจิตโดยตรง เพื่อความเป็นอิสระอย่างแท้จริง จึงเป็นแนวทางปฏิบัติที่ตรง ซึ่งผู้ปฏิบัติธรรมสามารถยึดเป็นแนวทางปฏิบัติได้ตลอดไป คณะศิษย์จึงได้กราบขอโอกาสหลวงพ่อ นำพระธรรมเทศนานี้ ไปจัดพิมพ์ เป็นหนังสือธรรมะ เพื่อเผยแพร่เป็นธรรมทาน

anicisang sion gikit jaga phrasattharam ni heng sio nni ข้อถวายเป็นอาเจริยบูชาแด่พระเดชพระคุณพระราภภานาวิกรม และขออนุโมทนาบุญแก่ผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดพิมพ์ครั้งนี้ด้วย

ขอพระสัทธรรมของพระพุทธเจ้า จงดำรงอยู่สิ้นกาลนาน เทอญ

คณะศิษย์

ទីតាំង ព័ត៌មាន

สำหรับต่อไปแต่ที่จะพากันตั้งใจตั้งใจ

ในฐานะที่เราได้มาอยู่จำพรรชาร่วมกัน วันนี้เราจะได้พร้อมใจกันมาแสดงออกนิเกถึงความเป็นผู้รู้จักอุปการะ มีความเคารพควรจะได้มาแสดงออกวันนี้ ก็ถือว่าเป็นการระลึกนิเกถึงอุปการะคุณที่ได้กระทำต่อ กัน ซึ่งเราในฐานะที่อยู่ร่วมปฏิบัติตามพระสัทธรรมคำสอนธรรมวินัยคำสอนของพระพุทธเจ้า เราถึงมารักษาประเพณีดังนี้ ที่เราเรียกว่าวัฒนธรรม คือการแสดงออกซึ่งคุณธรรมของกราอยู่ร่วมกัน

วันนี้ พากเราทั้งหลายคงจะมาระลึกนึกถึงอดีต ซึ่งเป็นสิ่งที่ผ่านมาแล้ว เราก็มาระลึกนึกเอาวันนั้นมาเป็นวันนี้ ก็เลยมาแสดงออกกัน จะนั้น ในฐานะว่าเราที่เป็นผู้ที่มาร่วมปฏิบัติรักษาธรรมวินัยคำสอนพระพุทธเจ้า ทุกคนก็ໄດ้ความสงบบรรจง คือໄດ้ต่อความหลุดพ้นตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า คือ พ้นจากภัยของวัญญุสสาร คือภัยของกิเลสตัณหาภาวะที่ทำให้เกิดความยุ่งเหยิง ต่างองค์ก็มีความฝึกไฟตั้งจิตตั้งใจประพฤติปฏิบัติเพื่อให้ได้มาซึ่งจริตนิสัยอันดีงามตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า อันนี้ก็ถือว่าเป็นการไม่ประมาทในชีวิต ถือว่าการกระทำของเรานั้นแหล่จะเป็นปัจจัยเป็นกรรมมีธรรม เป็นที่พึงของเรา คนอื่นคงจะเป็นที่พึงเราไม่ได้ นอกจากนการมีธรรมที่เราปฏิบัติกัน ให้เกิดให้มีเป็นจริตนิสัย เป็นคุณธรรมบารมี

ธรรม จะเป็นเครื่องคำหనุนให้เรานั้นถึงจุดหมายปลายทาง ก็อาศัยการกระทำ อาศัยการประพฤติปฏิบูติ พระพุทธเจ้าท่านจึงสอนผู้ประพฤติปฏิบูติ สรรเสริญผู้ประพฤติปฏิบูติเป็นผู้ยังไว้ชีงธรรมวินัย เป็นผู้ยังไว้ชีงสิ่งที่เป็นเครื่องเกื้อกูลต่อโลกทั้งหลาย ก็ถือว่าเป็นการสร้างประโยชน์ตน และสร้างประโยชน์ผู้อื่นด้วยความไม่ประมาท อันนี้ก็เป็นการกระทำที่เราทั้งหลายได้กระทำกันมา พุดถึงการประพฤติปฏิบูติเราทั้งหลายก็คงจะรู้จัก พอเข้าใจกันได้ เพราะการประพฤติปฏิบูตินั้น เราไม่ได้ทำการกระทำที่เราเคยทำมาแต่เก่าก่อน แต่เรามากระทำการหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า ทุกคนก็มีความเคารพทุกคนก็มีความรู้สึกເือเพื่อต่อคำสอนของพระพุทธเจ้า จึงเป็นเหตุให้การอยู่ร่วมกันของเรานิส่วนการกระทำ เป็นไปในลักษณะมีวัตถุ มีข้อปฏิบูติอันเดียวกัน จึงทำไม่ให้เกิดความรู้สึกหัวดระวง เพราะเรามีความเป็นอยู่อันเดียวกัน เมื่อเรามีความเป็นอยู่อันเดียวกันจึงทำให้เกิดความรู้สึก เป็นคุณธรรมที่เป็นเครื่องให้เป็นธรรม เป็นเครื่องอยู่ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันขึ้นมา

หลักธรรมคำสอนพระพุทธเจ้านั้นมันก็มากหรอก แต่ก็ให้ถือว่าเป็นอุบາຍก็แล้วกัน ในฐานะผู้เองก็ได้มายึดมั่นในเรื่องของหลวงพ่อพระเดชพระคุณพระโพธิญาณเถร ตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๑๒ ในปีนั้นผู้ได้มาราฟากตัวเป็นศิษย์ท่าน เพราะถือว่าຍังช่วยตัวเองยังไม่ได้ อยู่ในฐานะยังอ่อนแ้อย่างของความรู้สึกจิตใจนั้นก็ไม่พอที่จะเป็นกำลังช่วยตัวเองได้ จำเป็นจะต้องมาพึ่งท่านในปีนั้น แล้วก็ได้มาอาศัยคำสอน คำแนะนำ และสถานที่ๆ ท่านได้อนุรักษ์รักษาເืออำนวยต่อครบทุกด้านตัวเอง เลยได้มาร่วมจำพรรษากับท่านในปีนั้น แต่ความรู้สึกต่างๆ ที่ตนได้ฝ่าฟันอุปสรรคด้วยความรู้สึกยากลำบากอยู่ในฐานะที่เรียกว่า “เดินทางที่ไม่มีจุดหมายปลาย

ทาง” ก็รู้สึกว่ามันก็ไม่ทำให้เกิดความรู้สึกพอกพอใจเท่าไรนัก จึงได้พยายามดึงจิตตั้งใจของตน ว่าจะต้องพยายามเดินให้เข้ากับรูปหลักของคำสอนของพระพุทธเจ้า จะพยายามเสาะแสวงหาครูบาอาจารย์ไปหลายสถานที่ ตั้งตนว่า ในชีวิตนี้ไม่รู้ว่าจะเอาอะไรกันแน่ อยู่ทางความเป็นอยู่แบบชาวโลก เราก็เห็นเห็นกัน เชื่อสายญาติโก ก็กระทำการที่มีอยู่อย่างช้าๆ ชาๆ ไม่เห็นมีอะไรดีขึ้น มีแต่ภาวะแห่งความยุ่งเหยิง มีแต่ภาวะแห่งความรู้สึกหลงผิด ก็เลยคิดตั้งใจว่าจำเป็นจะต้องใช้ชีวิตในรูปแบบของสมณะนี้แหละ จนกว่าจะหาสังฆาร้อนนี้ไม่มี คิดว่าในลักษณะอย่างนั้น แต่ก่อนก็ได้พยายามหากครู หาอาจารย์ หรือศึกษาหลายๆ หลักการที่มีอยู่ในสังคมทั่วๆ ไป ไปศึกษาแบบปริยัติ ศึกษาอภิธรรมกับเพื่อนสหธรรมมิก ก็รู้ เพราะก็มีหลักการ มีข้อที่จะให้ใช้เป็นหลักการอยู่ ไปศึกษา ก็พูดได้ พูดเรื่องอภิธรรม ก็พูดได้ แต่ความรู้สึกของตัวเองนั้นมันยุ่งเหยิงเหลือเกิน เป็นภาวะที่ไม่เป็นอิสระเลย มีแต่ทำให้เกิดความรู้สึกมัวหมองในลักษณะไม่ทำให้ต้นนั้นมีกำลังก็เลยถือว่ายังไม่ได้ตามความตั้งใจเท่าไรนัก ในปีนั้นก็เลยได้ขึ้นมาอยู่แวดๆ นี้ แต่ก่อนที่จะขึ้นมาที่นี่ก็ได้ไปศึกษาที่สำนักของอาจารย์มี ที่สูงเนินท่านก็เป็นพระปฏิบัติ แต่ว่าอยู่สังฆารของท่านแก่ “ไปสู่สำนักของท่านที่วัดป่าสูงเนิน นครราชสีมา ท่านก็บอกว่า “ผมร่างสังฆารไม่อื้ออำนวยต่อการแนะนำพร้าวสอน สภาพร่างกายอยู่ในสภาพเสื่อมโทรมมาก ท่านไปแสวงหาที่อื่น บางที่อาจจะมีครูอาจารย์อยู่บ้าง” ก็เลยอยู่กับท่านสักระยะหนึ่ง ก็ไม่นานเท่าไรนัก ก็เลยเดินทางกลับ กลับมาที่อุบลนี้แหละ ก็เลยมาได้ยินกิตติศพท์ของหลวงพ่อเรนานี้แหละ จึงได้ตั้งใจมาดูสถานที่

ที่มากrab เยี่ยมท่านครั้งแรก มาดูสถานที่ ดูข้อประพฤติปฏิบัติ ดูวัดสถานที่อยู่ของท่านก็เกิดความรู้สึกถูกตามหลักการที่มีในพระวินัยทุกสิกขาบท ก็เลยเกิดความรู้สึกมีครั้งชาพอใจว่า นี่แหละคือหลักการที่

ถูกต้อง ก็เลยเดินทางกลับไปล่าครุบำาอาจารย์ ฝ่ากมรอบหมายกิจวัตรกิจกรรมที่ตนกระทำนั้นให้ครุบำาอาจารย์ เพื่อไม่ให้ท่านกังวลในกิจกรรมการงานของตัว และท่านก็ยังเขียนหนังสือมอบหมายให้ด้วย เพื่อเป็นหลักฐานว่าไม่ใช่คุณเจรจัด คณ Lewtheram ที่หลบหลีกการกระทำที่ไม่ดี ท่านก็เลยมอบหมายมา ก็เลยนำหนังสือที่ท่านเขียนให้เป็นพยานหลักฐานมามอบให้กับหลวงพ่อ ท่านก็บอกว่า อันนี้ก็ถูกันไปก่อน ถือว่ามาอยู่ที่นี่ เราต้องการมาประพฤติปฏิบูรณ์ ถูกันไป ถูกันจะมีผลของการประพฤติปฏิบูรณ์ เพราะว่าคนเรายังไม่รู้จักกัน ไม่คุ้นเคยกัน ไม่รู้ว่ามีทุกข์โทษ หรือเป็นความจากไหน ท่านก็ให้อยู่ไป ให้จัดภูมิสถานที่พักให้ ก็เลยได้อาศัยภูมิกำบังเดดฟัน แต่เป็นภูมิที่ห่างไกลจากเพื่อน ห้องน้ำห้องส้วมก็ไม่มี เวลาปวดอุจจาระปัสสาวะ ก็ต้องเดินไปส้วมห่าง เพราะส้วมมันไกล สมัยนั้นส้วมวัดหนองป่าพงก็ไม่มาก มีแค่สอง สามหลัง พระเณร ๕๐ ปีนั้น มีพระเนรฆาพราชาตัวยกัน ๔๗ รูป ถ้าผิดจำไม่ผิด ในรูปลักษณะอย่างนั้น แต่ผิดก็ไม่รู้จักริบ พระผู้ไม่สนใจ หรือ มีพระเนรมากก็จริง แต่ผิดไม่เคยสนใจพระเณร เพราะถือว่าต่างคนต่างมาระทำตัวของตัวเอง เลยไม่ได้สนใจ ไม่รู้จัชื่อพระเนรด้วยซ้ำไปไม่ค่อยสนใจจริงๆ สนใจแต่ตัวเอง สนใจแต่ข้อประพฤติปฏิบูรณ์กิจวัตรของตัวเอง ความรู้สึกมันเป็นอย่างนั้น และการกระทำการความดังใจก็เป็นอย่างนั้น

พอถึงเวลาเข้าพราชาสามาทันพราชา ท่านก็ให้โอวาทให้ตั้งใจประพฤติปฏิบูรณ์กัน ต่างคนต่างมีความมุ่งมั่นในการที่จะฝึกบรรยาท จริตนิสัย ก็ให้ช่วยตัวเอง เพราะมีกิจวัตรกระทำ ปกติท่านก็มีวัตรข้อประพฤติปฏิบูรณ์ให้ทำกิจวัตรสมัยนั้นของวัดป่าพง วัน ๗ ค่ำ ๑๔ ค่ำ จะมีการภาวนะใบไม้

สมัยนั้นถือว่าการภาวนะใบไม้เป็นกิจวัตร ขาดเสียไม่ได้ กิจวัตรให้

เสรีจภายในเวลา ๒ ชั่วโมงก็ต้องทำให้เสร็จ สถานที่ภาครัฐไม่กว้าง คือไม่กว้างเหมือนทุกวันนี้หรอก กว้างแค่หน้าศาลากลางนี่แหละ ศาล และก็ไปถึงแค่โบสถ์มีแค่นั้น ก็ต้นไม้ก็ไม่มาก ต้นไม้ก็เล็กๆ ภาครัฐเดียวเดียวก็เสร็จแต่ว่าข้อปฏิบัติประจวบันนั้น บ่าย ๔ โมงครึ่ง จะมีการตีระฆังให้สัญญาณพระเครื่องร่วมรวมนั่งสมาธิ แต่ปกติการนั่งสมาธิท่านจะนั่งก่อนสัก ๓๐ นาที หรือ ๑ ชั่วโมง ประมาณนั้น ประมาณ ๑ ชั่วโมงนี่แหละ แต่พอเงยก็ถือว่าการนั่งสมาธิเราก็พอใจอยู่แล้ว และก็ตั้งใจอยู่แล้ว ก็เคยทำมาอยู่แล้วว่า วันหนึ่งเรามีการฝึกหัดนั้น อย่างน้อยก็ ๑ ชั่วโมง เศษๆ ประมาณชั่วโมงกว่า ก็นั้น นั่งก็ไม่ได้อะไรหรอก เพราะว่า สภาพของจิตใจ อยู่ในสภาพที่มีความรู้สึก ปryn ๆ แต่งๆ ไม่ค่อยมีความรู้สึกเป็นอารมณ์ของตัวเอง แต่เป็นสภาพที่มีการแสดงออกถึงสังขารอยู่ตลอดกาลตลอดเวลา แต่ส่วนมากผมจะนานั้น ไปนั่งอยู่ศาลา ก่อนเพื่อน มีอาจารย์ที่นั่งร่วมกันที่มีการกระทำติดต่อกันอยู่สององค์ คือ อาจารย์มหาสำราญ ท่านจะเอาก่อนเสียงระฆังดังสัก ๑๕ นาที หรือ ๒๐ นาที ผมก็ถือเป็นกิจวัตรอะไรอีก ก็เลยนานั่งสมาธิ ๔ โมงครึ่ง หรือ ๕ โมงก็เริ่มนั่งสมาธิ กว่าจะได้ทำวัตรเรานั้นได้ ๒ ชั่วโมงกว่า ก็พอดี พอดี แต่ว่าก็รู้สึกว่าเจ็บหน่อยเหมือนกัน ไม่ค่อยได้สนใจในเรื่องอื่น สนใจแต่การฝึกตัวของตัวเองตลอดกาลตลอดเวลา

แม้แต่วันไหนมีเยาวชนสมอมาตามป้อมฉันและก็มีน้ำร้อนน้ำหวาน ผมก็ไม่ค่อยได้สนใจ เพราะถือว่าสมอมาตามป้อมเป็นสิ่งก่อภูมิที่ให้เกิดความรู้สึกไม่สะอาดต่อความเป็นอยู่ กลางคืนมากก็ต้องหาห้องน้ำห้องส้วมไม่ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็น ก็เลยไม่คิดอย่างจะฉันกับเพื่อน พอยังจากการทำวัตร มีการฉันยาฉันสมอมาตามป้อมผมก็ถือโอกาสกลับกุฏิเลย ไม่ได้เกี่ยวข้องกับเพื่อนสหธรรมมิก เพราะถือว่าเป็นสิ่งที่เราไม่ต้องการ เราไม่

ประณาก් เลยตั้งใจกลับกุฎีที่พักได้รับมอบจาก เสนาสนคahaปga (ผู้แจก เสนานะ) ที่อื่นๆ ผมกීไม่ได้ไป กุฎีพระเครื่องก็ไม่ได้ไป อญี่ที่นั่นแหละ ย่างเดินมาจากการกุฎีมาศala ออกจากศาลาไปกุฎี เว้นไว้แต่วันไหนไปห้อง น้ำห้องส้วมทำความสะอาดเท่านั้นเอง ก็ทำแค่นั้นเป็นกิจวัตรประจำ แต่ก็ดี อย่างไม่ได้คุ้นเคยกับเพื่อนสหธรรมมิก ก็เลยไม่มีครามพูดคุยด้วยก็เป็น อิสระอย่างหนึ่งเหมือนกัน เราก් เลยตัดปัญหาในเรื่องการคลุกคลีหมู่คณะ ไม่มีใครไปเกี่ยวข้องก් เลยมีโอกาสในการกระทำประพฤติปฏิบัติของตน

การทำกิจวัตรในส่วนเสนานะ ส่วนมากก็จะทำในขณะที่กลับจาก ฉันจังหัน ฉันอาหารเสร็จประมาณสัก ๔ โมงกว่าๆ เลิกจากโรงฉันก็กลับไป ที่เสนานะไปทำการบ้านเพื่อเป็นการเปลี่ยนบรรยายกาศคลี่คลายความ เมามันของการทานอาหารๆ ผมกීไม่ทานมากเหมือนเพื่อน ส่วนมากจะ เสร็จเร็วก่อนพื่อนทุกรรังไป เพราะถือว่าการทานมากๆ มันเป็นปัญหาทำ ให้เกิดความรู้สึกมีนิรันณ์ ชอบทำให้เกิดความรู้สึกเฉื่อยชาต่อความเป็นอยู่ กิฉันเพียงประทั้งชีวิตไปวันๆ เท่านั้นเอง แค่นั้นก็ทำให้เกิดความรู้สึกว่าร่าง กายอญี่ในสภาพคล่องตัวพอสมควร

การทำกิจวัตรในการรักษาเสนานะ ให้พยาบาลทำเท่าที่มีกำหนด เขตให้ทำ ก็ทำแค่นั้น และก็มีน้ำสำหรับดื่มไว้ ใส่กาน้ำไว้แค่นั้น กระโคนใบ หนึ่ง และกีบातร ผ้าไตรจีวรแค่นั้นแหละ ก็เป็นที่กำบังเป็นสถานที่ที่เหมาะสม สม แล้วก็สมัยนั้นความเจริญในด้านถนนหนทางก็ไม่มี แต่ก็มีสัญญาณบอก มีรถวิ่งผ่านไปบ้างกลางตอนดี ๓ กว่าๆ ตี ๒ กว่าๆ ทำให้ได้สัญญาณใน การลุกจากที่กีถือเป็นกิจ เพาะนาพิกากීไม่ให้มี เพระมันจะได้อเศียให้มี แบบว่าฝึกหัดตัวให้เตือนตัวเองตลอดเวลา และบางทีก็พังเสียง สัตว์บ้าง เสียงไก่ป่าบ้าง เสียงนกเค้าบ้าง ให้สัญญาณในเวลาที่บางทีก็ลืม

เหมือนกัน เข้าใจผิดคิดว่าตี ๓ มันออกมาตี ๒ ตี ๑ ก็อยู่นั้นแหล่ไม่ต้องไปไหนก็ทำอยู่อย่างนั้น ก็เลยเกิดความรู้สึกมีอุตสาหะมากแต่การบำเพ็ญสมณะธรรมในส่วนการควบคุมจิตของตัวเอง ทั้งกลางวันและกลางคืน กระทำอยู่ แต่ก็ทำให้เกิดความรู้สึกพะวงเป็นครั้งๆ คราวๆ จะทำให้เกิดความรู้สึกเกิด วิตก วิจารไปบ้าง ก็เป็นเรื่องของความไม่ชัดของต่อการกระทำ บางทีก็เกิดความบกพร่องบ้างเหมือนกัน เป็นขณะๆ เพราะเกิดความรู้สึกเหลือตัว เวลาหลับนอนก็ตั้งสติก่อนหลับ ก่อนนอนก็ทำเหมือนกับว่า จะต้องพร้อม ถ้ามีอาการรู้สึกตัวเมื่อไหร่ ก็จะลุกเมื่อนั้น ก็คิดก็ตั้งอยู่ในลักษณะอย่างนี้ ทำอยู่ในลักษณะอย่างนี้ ก็รู้สึกว่าดีเหมือนกันไม่ต้องไปพึ่งนาพิกา พึงแต่ความรู้สึกที่มันพร้อมเมื่อไร ก็เขามันเมื่อนั้นไม่ได้เลือก เวลาบางวันเดินจงกรมอยู่นั่น บางวันนี่เดินจงกรมอยู่ บางที่ความตั้งใจหรือเคยกระทำเดินจงกรมอยู่ วันหนึ่งก็เดินช้าๆ มองครึ่ง หรือ ๑ ช้าๆ มองเป็นอย่างน้อย หรือบางทีก็ตอนแสงอาทิตย์ให้ เงาแಡด เงาตัวของตัวเองนั้นตรงกับเท้าก็จึงหยุด ก็ทำอยู่อย่างนั้นตลอดมา จึงทำให้เกิดความรู้สึกไฟต่อข้อวัตร กิจวัตรประจำวันของตัวของตัวเอง

เมื่อได้ทำมาสักระยะหนึ่ง วันนั้นก็ได้พังเทคโนโลยี หลวงปู่เทคโนโลยีเรื่องไตรลักษณ์ เรื่องอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา นี่แหล่ ท่านเทคโนโลยีเรื่อง อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เพราะว่าท่านถือว่ามันเป็นสิ่งที่ทำให้บรรเทาได้เสียชีวิปปลาสธรรม (ความรู้เห็นคลาดเคลื่อน) หรือความสำคัญผิดอันเกิดขึ้นจากการกระทำที่เป็นนิมิต ทำให้เกิดความรู้สึกพะวงหลังให้ ไขว้เขว่าไป นอกรีตนอกทางท่านสอนท่านแนะนำอยู่ประมาณสักชั่วโมงกว่าๆ ๒ ทุ่มกว่าๆ ก็เลิกกันหลังจากนั้นตัวเองก็ถือว่าอันนี้แหล่คือหลัก เราต้องถือหลักนี้เป็นจุดยืนจะมีอะไรเกิดขึ้นก็ต้องถือเป็นหลัก อันนี้แหล่เป็นหลักทิ้งอันนี้ไม่ได้จำเป็นจะต้องถืออันนี้เป็นหลักคิด ก็ตั้งจิตตั้งใจของตนนั่นสามารถไปเรื่อยๆ กลับ

จากการร่วมทำกิจวัตรประจำวันส่วนรวมก็นั่งสมาธิ ส่วนตัวไว้ก็นั่งสมาธิไป ก็ทำให้เกิดมีความรู้สึกมีอาการกับกิริยาให้เกิดความรู้สึกวิเวกดีเหมือนกัน มีเสียงก์ได้ยินแต่เสียง อาการกิริยาทางด้านความรู้สึก มันก็จะงับดับการปูรงแต่ง มีการแสดงออกถึงความรู้สึก "ไม่มีอะไรทำนองนี้" แหล่ง ก็รู้สึกว่ามันก็มีอาการกิริยาอย่างนั้น แต่ก็มีสติอยู่ว่า อันนี้ก็เป็นเรื่องของอาการของการกระทำ ผลของการกระทำ อันนี้มันก็ตั้งความรู้สึกของตัวเองมันก็ไม่แน่นอน อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงถึงกับมีอาการกิริยาอย่างอื่นขึ้น ก็ได้ แต่ก็ตั้งสติของตัวเองไว้อย่างนั้น พอกับการทำของตนเป็นกิจวัตรประจำวันก็ตั้งใจพักผ่อนตั้งใจนอนเราก็เรียกว่า ตั้งใจนอนกันนอน นอนก็ตั้งใจว่าถ้าพร้อมเมื่อไรก็จะลุกเมื่อนั้น ก็ฝึกอยู่อย่างนั้น บางทีก็ฝึกนอน การฝึกนอนนี้ก็บางที่มันก็ติดเหมือนกัน เคยนอน ๔ ทุ่ม มาถึง ๔ ทุ่ม มันก็อยากจะนอน ที่นี่ก็มาเปลี่ยนแปลงกัน บางที่นานนอนเอาเสียตอน ๒ ทุ่ม กว่าๆ และก็ไปตีนเอา ๕ ทุ่มหรือตี ๑ ทำนอนนี้แหละ บางทีก็ไปนอนเอาตี ๑ ไปตีนเอาตี ๓ ทำนอนนี้ ก็ฝึกย้อนไปย้อนมาไม่ให้มันได้ที่ "ไม่ให้มันติดถิ่น" ว่างั้น ไม่ให้เกิดการคุ้นเคยต่อการพักผ่อน เพื่อจะไม่ให้มันได้อาความสุข จากการกระทำถึงกับอ้างอิงว่ามันจะเสียสุขภาพคิดว่างั้นนะ ความรู้สึกอย่างนั้นก็ทำอยู่อย่างนี้ จนเกิดความรู้สึกตั้งใจของตัวเอง แม้แต่ฝึกการหลับนอน ว่าจะนอนวันนี้จะพักผ่อนประมาณ ๒ ชั่วโมง จะพักผ่อนประมาณ ๓ ชั่วโมง อย่างนี้ ตั้งใจ แต่ว่าก็ไม่ผิดสัก ๑๐ นาทีตามที่กำหนดไว้ อย่างผิดอย่างเกิน อย่างก่อนก็ไม่เกิน ๑๐ หรือ ๒๐ นาที ส่วนมากจะอยู่ระหว่าง ๕ นาที ๓ นาที ๒ นาที ทำนอนนี้แหละ ตามลักษณะอาการที่ฝึกหัดแต่ก็เป็นลักษณะที่ดี การฝึกแบบนี้เพื่อให้เกิดความรู้สึกการที่นั่นตัวต่อการประพฤติปฏิบัติมาก แต่ปั้นนก็ทำได้อย่างนี่มนวลด การกระทำทำได้อย่างไม่มีปลโพธกังวลอารมณ์ ภายนอก แม้กระทั้งบุคคลที่เคยคุ้นเคยรู้จักเป็นญาติเป็นมิตรก็ไม่มีอาการกิริยาคำนึงถึงเกี่ยวข้อง ไม่มี วิตกิจารไปในลักษณะเหมือนกับคนไม่

มีญาติ ไม่มีเพื่อน ไม่มีพ่อไม่มีแม่ เหมือนกับไม่มีอะไร เหมือนกับโลกนี้
เหมือนกับเกิดขึ้นมา เมื่อคนกับพึงตนเองตลอดกาลตลอดเวลา อาการปริยา
มันทึ้งไปยังใจไม่รู้ เป็นสัญญาณอารมณ์ อันนั้นมันห่าง แต่ก็เป็นโอกาสอันดี
ฝึกกระทำตัวของตัวทั้งกลางวันและกลางคืนก็ทำอยู่อย่างนั้น แต่ก็ไม่มี
โอกาสไปที่กุฎิหลวงปู่เท่าไรนัก ปกติเลิกจากการทำวัตรพระเณรมากจะไปที่
กุฎิหลวงปู่ไปกราบไปนมัสการท่าน บางทีท่านก็ได้ถามไถ่ ถามถึง แต่ผู้ก็
ไม่ค่อยได้ไป เพราะถือว่าการไปกราบการไปนมัสการท่านนั้น ก็ไปเพื่อให้
เกิดความคุ้นเคยรู้จักมักคุ้นกับท่านมากขึ้นเท่านั้นเอง แต่ก็ไม่ถือว่าเป็นสิ่งที่
ถูกต้อง ถือว่าการรับข้อวัตรปฏิบัติการประพฤติปฏิบัตินั้นแหล่ คือ
การถึงท่าน ก็ถือในลักษณะอย่างนี้ ก็เลยไม่ได้ไปเกี่ยวข้องกับท่าน บาง
ครั้งถังกับว่าท่านได้ถามหาว่า พระที่มาจากที่ไหนไปที่ไหนไม่เห็นมาที่นี่สัก
ที ท่านเคยถามนะ แต่ผู้ก็ไม่ได้ไปเกี่ยวข้องกับท่าน แต่ก็อาศัยการ
ประพฤติปฏิบัติตัวความตั้งใจว่า เรามานี่ เรารามาทำไม่ ก้ามไปอย่าง
นั้น เราต้องการอะไร เรามาต้องการเพื่อนหรือต้องการความคุ้นเคย
กับครูบาอาจารย์ เรามาต้องการประพฤติปฏิบัติ สถานที่มันอื้ออำนวย
วิเวกพร้อมทุกอย่างเราก็มาทำ เลยมาทำในลักษณะอย่างนั้น จะว่าเป็นคน
ใจดำก็แล้ว ก็ไม่ได้ว่า แต่ก็ถือว่ามันเป็นกิจเป็นหน้าที่ที่เราต้องทำ เพราะ
เราตั้งใจกันจะทำอย่างนี้อยู่แล้ว

พอตีการปฏิบัตินั้นก็เป็นมาในลักษณะสม่ำเสมอ เดือนหนึ่ง ส่อง
เดือน เดือนที่สองย่างเข้า ก็อาการปริยา ก็รู้สึกว่ามันก็ได้เหมือนกัน แต่ว่ามันดี
ในทางดีบ้างไม่ดีบ้าง มันเห็นตัวเองในลักษณะอย่างนี้ บางวันก็รู้สึกว่าดี
บางวันก็รู้สึกไม่ดี ก็เลยถามตัวเอง ทำไมมีอาการว่าดีไม่ดี ก็ทำไม่ ก็เลย
ถามในลักษณะอย่างนี้ ถามตัวเองขึ้น เพระมันชอบอย่างนี้มันจึงว่าดี มัน
ไม่ชอบอย่างนั้นมันจึงว่าไม่ดี ที่ชอบมันถูกใหม่ ที่ไม่ชอบมันผิดใหม่ ก็สาม

ตัวเองในลักษณะอย่างนี้ มีแต่ปัญหาตามตัวเองเท่านั้นเอง อันนี้คือ ถ้ามิให้รู้ จักว่าตัวความอยาก ตัวความอยากรถของตัวของตัวเองนั้นมีการแสดงออก ในลักษณะอย่างนี้ ก็เลยสามารถในลักษณะอย่างนั้น เมื่อถูกแล้วก็ได้ปัญหา อกมา ได้ข้อตอบออกมากว่า คือความรู้สึกอันเกิดขึ้นจากความต้องการ ก็ เลยถือว่าอันนี้ก็ช่าง กันถือว่าเป็นเรื่องไม่ควรเกี่ยวข้อง เรา ก็ต้องเอาข้อ ประพฤติปฏิบัติ เอาความมีสติของตัวของตัวเองนี้เหละ ถือในลักษณะ อย่างนี้ ก็ทำมาเรื่อยๆ พอย่างเข้าเดือนที่สอง ากับปริยาทุกอย่างเข้ารูป เข้าร่างในลักษณะ เห็นอารมณ์ตัวเอง รู้จักอารมณ์ตัวเอง อารมณ์เดียวกับ จัก อารมณ์ไม่เดียวกับ เห็นอารมณ์กับจิต เห็นจิตกับอารมณ์ใน ลักษณะอย่างนี้ จิตก็เป็นอีกหนึ่ง อารมณ์ก็เป็นอีกหนึ่ง ทำองนี้เหละ ก็แยกความรู้สึกของตัวออกได้ ทั้งที่มันเป็นอารมณ์และทั้งที่มันเป็นจิต การ รู้จักเห็นจิตของตัวเองเห็นอารมณ์ของตัวเองทำนองนี้ และก็เห็นผู้รู้ เห็นผู้ ที่รู้จักรู้อารมณ์ด้วย ในลักษณะอย่างนี้จึงเห็นอกับปริยาของตัวเองในรูป แบบของการตื่นตัว รูปแบบของความรู้สึกตื่นตัวทั้งหลับและตื่น จะเห็น ความรู้สึกของตัวของตัวเองอยู่ในลักษณะเหมือนกับว่าไม่ได้หนีไปไหน ไม่ ได้ห่าง ติดตามอยู่ตลอดกาลตลอดเวลา ทั้งมีอกับปริยาในส่วนที่มันเป็น ส่วนดีและส่วนไม่ดี ก็รู้สึกว่าเห็นในลักษณะอย่างนี้ แต่ก็ไม่ได้ถือว่ามันดี อะไรหรอก ถือว่ามันเป็นการกระทำที่พ่อจะยังเป็นเครื่องเตือนตัวเองเท่านั้น เอง

แต่ก็ได้หลักธรรมอันหนึ่งมาเตือนตัวอยู่บ่อยๆ ได้หลักธรรมในหลัก ของนักธรรมชั้นโท ที่ผมเคยได้ฟังพูดให้พากท่านทั้งหลายได้ฟังอยู่เรื่อยๆ อยู่ บ่อยๆ เหมือนกัน เพราะมันเป็นคำที่จำได้แม่นยำ ขณะที่เราเรียนนักธรรม หรือเราไฟต่อการท่องจำ ก็ได้อย่างแม่นยำ ที่อีกจำได้แต่ที่นี่มันจำได้ ดี บอกว่าอย่างจะคิดเมื่อไรก็จำได้เมื่อนั้น ในลักษณะอย่างนี้ ก็ไม่มีหลัก

อะไร เรื่องมีหลักอยู่ว่า “ตามดูจิตของตน คนนี้จะพ้นจากป่วยของ
มาร” มันจะพ้นจากป่วยของมารยังไง? ตามดูจิต คิดว่าอย่างนั้นนะ ก็จิตก็
จิต เรายังมาตั้งสติในพะนี้แหล่ะ ตามดูอาการของความรู้สึก แต่ก็มีการ
สืบต่อของอารมณ์ของสามาธิ ไม่ใช่ว่าเราจะทิ้งอารมณ์ของสามาธิ เราก็ต้องมีด
อารมณ์สามาธิเหมือนกัน อารมณ์สามาธิก็ไม่ได้อาจะไรอื่นใกล้ที่ไหน
หรอก เอาลมหายใจเข้าออกนี้แหล่ะ มันจะมีอากาศกิริยาอาการของจิต
มันจะมีอากาศกิริยาของการลุණาจของกิเลสตั้งเหา ก็มีอารมณ์ของสามาธิ
อยู่ ก็เห็นอารมณ์ของสามาธิอยู่ แต่ก็เห็นอาการของจิตที่มีอารมณ์ของ
อากาศกิริยาของอารมณ์ที่เป็นอกุศลและกุศล ก็มีความรู้สึกมีอารมณ์ของ
สามาธิควบคู่กันไป ไม่ได้หลีกห่างกันเลย ทั้งเดิน ทั้งยืน ทั้งนั่ง ทั้งนอน แต่ก็
มีอากาศกิริยาฐานตัวตลอดกาลตลอดเวลา แต่บางครั้งก็มีอากาศกิริยาหลุด
เหมือนกัน มีความรู้สึกหดหู่ห้อแท้ห้อถอย อากาศกิริยาอันนี้ก็มีเหมือนกัน
แต่ก็มีความรู้สึกว่า จะไม่ให้มืออุปสรรคเหล่นั้น เป็นอันไม่มี โลกนี้จะให้
มีความรับรื่นเป็นอันไม่มี ก็ถือว่าต้องอดทน มือจะไรเกิดขึ้นก็ต้องอด
ทนอดกลั้นเท่านั้น คิดในลักษณะอย่างนี้ มีความรู้สึกตั้งสติในลักษณะอย่าง
นี้ ก็อดกลั้นอดทนไป บางครั้งเกิดอารมณ์ลุණาจของนิรันดร์ มันก็ร้ายแรง
เหมือนกัน เมื่อนกับว่า ถ้าเปรียบเทียบเหมือนกับลูกฟุตบอลเข้าจะถูกเตะ
ถูกเตะอย่างแรง มันก็กระเด็นอย่างแรงเหมือนกัน มีความรู้สึกจับจุดไม่ได้
มันป vrou มันแต่ง ทั้งไปในการประกอบธุรกิจ กิจกรรมการเที่ยวบินพาต มี
อาการอย่างนั้นแต่ก็ไม่ได้คิดอะไรมาก แต่เห็นความรู้สึกมันเป็นอย่างนั้น ก็
ถือว่ามันเป็นแต่สักว่าอาการของจิต ที่มีการเกิดขึ้น มีการตั้งอยู่ และก็มี
อาการตับไป ก็เห็นความรู้สึกอย่างนั้น มันเป็นสภาพแสดงออกของมันอย่าง
นั้น เพราะเห็นความรู้สึกของจิต โอ้ อันนี้ที่ทำน่าว่าจิตมันเป็นอย่างนี้ มีการ
แสดงออกทั้งดีและชั่ว จะถือว่ามันทุกษาอย่างมากไม่ได้ จะถือว่ามันไม่ดีเลยก็ไม่
ได้ กดดูอาการของความรู้สึกอย่างนั้น ก็ตั้งสติอยู่ แต่ว่าถ้ามือจะไรเกิดขึ้น

เหลือบ่ำกว่าแรงทันไม่ไหวจริง ๆ ก็ อนิจัง ทุกขั้ง อนัตตา กิ่ว่าในรูป
ลักษณะอย่างนี้ บอกว่าสู้ไม่ได้ก็ อนิจัง ทุกขั้ง อนัตตา ปล่อยกันไปเลย
วางแผนไปเลย ลักษณะอย่างนี้ก็ทำ แต่ก็ยังดีบางครั้งก็เกิดความรู้สึกมีกำลัง^๑
ใจขึ้นมา และก็เกิดความรู้สึกมีอารมณ์แห่งความอุดหน มีอารมณ์แห่งความ
รู้สึกมีกำลังขึ้นมาเป็นครั้งๆ แต่ก็ไม่ถือว่ามันมีอะไร ถือว่ามันเป็นการเข้าสู่
ระบบของการแย่งชิง มันก็เป็นลักษณะอย่างนั้น เหมือนกับว่าไฟไหม้ไฟ
ทำงานนี้แหล่ะ ก็ทำอยู่อย่างนั้น แต่เมื่ออาการกระทำติดต่อต่อเนื่องมา
อย่างไม่ขาดสาย สภาพการต่างๆ ก็มีการบ่งบอกเหมือนกัน

ผมจะพูดเรื่องอดีตที่มันผ่านๆ มา แต่ถือว่ามันเป็นเรื่องแล้วกันไป
ก็แล้วกัน บางครั้งมีความรู้สึก เดินอยู่ นั่งอยู่ นอนอยู่นี่ มันมีอารมณ์ของปีติ
แต่เราก็ไม่รู้จักว่ามันมีอะไรหรอก แต่ว่ามีอารมณ์ของปีติ มีความรู้สึกมี
ความสุขทั้งกลางวันและกลางคืน ทั้งเดิน ทั้งนั่ง ทั้งนอน แต่ก็ไม่ได้มีความรู้
สึกหลงให้ตลอดอารมณ์ของความสุขอันนั้น แต่ก็ตั้งสติของตัวเองอยู่ในหลัก
สามัญลักษณะ ตามที่หลงพ่อท่านเทศน์ แล้วมันก็จำ รู้สึกมีสัญญาจำได้ มี
ความรู้สึกทรงจำได้ในเรื่องอันนี้ และก็ เพราะเป็นหลักนักธรรมที่เราได้ท่อง
บ่ำมา แล้วก็เคยศึกษามาด้วย ในเรื่องหลักของอภิธรรมนั้น ก็เลยทำให้รู้สึก
ว่าหลักอันนี้แหล่ะจะเป็นจุดยืน เป็นฐานสำหรับต่อสู้แย่งชิง ก็เอาหลักอันนี้
แหล่ะไปวัดเหรียงลงที่ความสุขความรู้สึกอันนั้น ก็ถือว่าความสุขเป็นแต่สัก
ว่าสุข สุขมันก็เป็นสภาพที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ ในลักษณะอย่างนั้น

แต่ขณะนั้น อารมณ์ของากับกิริยาของธรรมมารมณ์อันเกิดขึ้น
จากการคุณ ประเภทที่มีการสัมผัสนของกายตนนะนั้นก็ไม่ค่อยมีอารมณ์ ไม่มี
ากับกิริยา เหมือนกับว่าตัวนี้ไม้อยู่ในที่เงียบ ไม่มีลมพัดผ่าน เหมือนกับมัน
ยืนนิ่งของมันอยู่ ในลักษณะอย่างนี้ ทั้งที่มีตา หู ก็เป็นแต่สักว่าตา เป็นแต่

สักว่าหูเท่านั้น ไม่มีอักษรพิริยา มีคลื่นของอักษรพิริยาของความคุณในทางนี้ แต่ก็ถือว่ามันเป็นลักษณะของการของจิต ก็ไม่ได้ถือความรู้สึกอะไรรุนแรงหรือมีความสำคัญยึดหมายอะไรก็ทำไปเรื่อยๆ แต่ที่นี่เมื่อทำไป อะไรๆ ปฏิปทาของการทำนี่ แต่ไม่ใช่ว่าทำไม่พัก มีพักเหมือนกัน แต่พักก็เหมือนไม่ได้พัก แต่ก็มีพักเหมือนกัน ก็รู้สึกอยู่ในสภาพอย่างนั้น เหมือนกับว่าอยู่ในสภาพที่พร้อมๆ อยู่เสมอๆ ก็ทำอยู่อย่างนั้น ก็ทำไป ที่นี่ความสุขที่เคยสุขทุกวัน เคยมีอารมณ์อย่างนั้น มีอักษรพิริยาอย่างนั้นมันก็เปลี่ยนแปลงไปอีก มีอาการเปลี่ยนแปลงไป บางทีมันไม่เอาความรู้สึกอะไร เราคิดว่ามันจะเป็นไปในทิศทางที่เป็นอิสระ กลับมีความทุกข์ที่นี่ มีความทุกข์มีความรู้สึกความเหดหู่มีความน้ำหนักดัดหนอนนี้แหล่ะ ความรู้สึกอย่างนั้นเหมือนกับเราเดินเข้าในที่มีดไม้รู้จักทิศทางอะไรแต่ก็มีความรู้สึกว่าตัวอยู่ เท่านั้นเอง ความทุกข์ทั้งเดินทั้งยืนทั้งนั่งทั้งนอน ไม่รู้ว่ามันทุกข์มาจากที่ไหน แต่ก็หาความรู้สึกอะไรไม่ ว่ามันทุกข์คืออะไร แต่ก็มีหลักอยู่เหมือนหลักของความสุข นั่นแหล่ะมีหลักอยู่ที่นั่น ว่า ทุกข์มันเกิดทุกข์มันก็ต้องดับ คิดในลักษณะอย่างนั้นมีความรู้สึกมีสติอยู่ในลักษณะอย่างนี้วันสองวันไปแล้วก็แล้ว มีอักษรพิริยาอยู่อย่างนั้นแหล่ะ เอ้า! ไม่รู้ว่าจะหัวเราะหรือจะร้องไห้มันเป็นอักษรพิริยาที่เรียกว่า มันเป็นอักษรพิริยาของมันเอง ก็ถือว่า มันเป็นการแย่งชิง ซิงกันก็แล้วกัน ก็ทำอยู่อย่างนั้น แต่ก็ไม่ได้ปล่อยข้อวัตร กิจวัตรประจำวันของตัว พยายามเอาข้อวัตรเป็นที่พึ่ง เอากิจวัตรเป็นที่พึ่งของตัวอยู่

ก็ทำไปเรื่อยๆ มันก็เปลี่ยนแปลงมาเรื่อง แต่ส่วนมากมันจะเปลี่ยนแปลงเวลาตอนบ่าย ๔ โมง ๕ โมง เปลี่ยนแปลงที่ตรงนี้ เปลี่ยนความรู้สึกอักษรพิริยาเหมือนกับว่ากลางคืนมันจะมากกลางวันมันจะหายไปในลักษณะอย่างนี้ มันก็เปลี่ยนในลักษณะวุบเดียวเท่านั้นแหล่ะ มันมีลักษณะอย่างนั้น

แต่රาก្យไม่ได้ถือว่ามันเป็นอะไรหrog ก ถือว่ามันเป็นอาการพิริยาของกระทำ ถือว่ามันเป็นลักษณะอย่างนั้น แล้วไม่ได้ทำสำเร็จในทั้งนั้น ในวัดนี้ไม่มีอะไรเลย เพื่อนกับว่าเราไม่มีอะไรกับใคร อยู่อย่างผู้หลีกภัยจริงๆ ก ทำอยู่อย่างนี้ ทำไป ถึงว่ามันจะมีทุกข์ราก្យดูทุกข์ไป ดูความทุกข์นั้นแหล่ไป เป็นลักษณะที่เราตามดูตามรู้ รู้ช่องความรู้สึกที่มันมีขึ้นเป็นขึ้น แล้วก็ไม่ได้หลงว่าอันนี้คืออะไร ถือว่ามันเป็นแต่สักว่าอาการของความทุกข์ ทุกข์มันเกิดมันก็ต้องดับ เพราะเป็นสภาพที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างนี้ ถึงกับว่ามีลักษณะความรู้สึกครึ่งๆ กลางๆ ของการรู้สึกควบคุมตัวเอง เพื่อนกับว่าจะเป็นบ้าหรือก็ไม่ใช่ เพราะมีความรู้สึกตัวอยู่ ในลักษณะอย่างนี้ แต่ก็ทำของเรา

ในช่วงนี้หลวงพ่อท่านก็ประกาศให้พระเณรหยุดทำวัตรพอดี หยุดทำวัตร-สวามน์ มาอยู่กันอย่างผู้ประพฤติปฏิบัติ ท่านว่าอย่างนั้นนะ ก็เลยหยุดทำวัตร เรายกถือว่าอันนั้นการร่วมกันสังคมร่วมกัน ในส่วนการกิจวัตรก็มีแต่ตักน้ำ เพราะสมัยนั้นก็มีการตักน้ำ หามน้ำ มีหามน้ำก็ เรายกไม่ได้พูดกับใครละ มาถึงเวลา ก็มาจับปีป จับไม่หามก็ตักกัน หามกันไปใส่ห้องน้ำห้องส้วม น้ำใช้ น้ำฉัน พอหามน้ำเสร็จก็อาบน้ำ สรงน้ำ ตามจุดต่างๆ ที่กำหนดไว้ นี่ก็ไปอาบน้ำ อาบน้ำเสร็จ ก็เดินจงกรม นั่งสมาธิไป บางครั้งเดินจงกรมอยู่ฝันตกลทำท่าท่าว່າມันจะหยุด เหมือนกัน แต่ก็ถือว่า ตกก็ตกไปเดินเราก็เดินไป เปิ่ยก็แห้งได้ ไม่ได้คำนึงถึงฝนจะตกแಡดจะออกไม่ได้ต้องคำนึงถึง ไม่รู้ว่าครัฟามันมาจากไหน มันไม่กลัวว่ามันจะเป็นโน่นเป็นนี่ มีความพยายามใจจริงๆ ต่อการกระทำ มีการฝึกไฟ ต่อเนื่องจริงๆ ไม่มีความรู้สึกกลัวย่อท้อต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้น ไม่ได้วิตกвиจารว่ามันเป็นอะไรเวลาเดินจงกรมไป แต่ส่วนมากนั้นเวลาเดินจงกรมก็ไม่ได้เสียเวลเพียงแต่ใส่อังสะบัง บางครั้งก็ใส่จีวรพาดสังฆาภิเหมือนกัน กลัวความบกพร่องของตัวเอง ก็ทำไปอย่างนี้

เมื่อทำไปได้ในช่วงนั้น อากับกิริยาของความรู้สึกมันก็เปลี่ยน เมื่อันกัน เปเลี่ยนในฐานะ ถ้าพูดตามหลักวิชาของการสอนปริยัติเข้า เขาก็คงจะถือว่าเป็น วิปัสสนูปกิเลส รู้สึกว่าความรู้สึกของตัวเองนั้นเหละเกิดความรู้สึก มีความสุขมีความสว่างไสวทั้งกลางวันกลางคืน ทำอนองนี้ ก็ไม่ใช่สว่างเหมือนแสงพระอาทิตย์แสงไฟหรอก แต่เป็นในความรู้สึกมันเป็นอย่างนั้น มีอากับกิริยาสว่างไสว แต่ก็ไม่ได้หลงสำคัญตัวสำคัญหน่วยังนั้น ไม่ถูกกิริยาสว่างไสว แต่ก็ถือว่ามันเป็นอาภกับกิริยาของการกระทำ มันเป็นของมันเอง และก็จะเป็นอาภกับกิริยาอย่างนั้น ก็ตั้งสติของตัวเองไม่ให้หลงว่าเราเป็นอย่างนั้นเป็นอย่างนี้ ถ้าไปมีความรู้สึกเกี่ยวข้องในลักษณะความสำคัญ

สังสัยว่าจะต้องเป็นประสาทดังลักษณะอย่างนั้น เพราะมักจะมีอาการกริยาอย่างนี้เกิดขึ้นกับผู้ปฏิบัติ ถ้าเราไปสำคัญยิ่งหมายจะต้องมีความรู้สึกว่าเราดีกว่าเขา เราเลิศกว่าเขา หรือเห็นคนอื่นว่าเลวกว่าเรา ทำอนันี้อาจจะมีความรู้สึกอย่างนั้น ก็ Leyt ตั้งความรู้สึกมีสติสัมปชัญญะ กำหนดตัวของตัวเองไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องในลักษณะความสำคัญ ว่าสิ่งนี้มันเกิดสิ่งนี้มันก็ดับ ว่าอย่างนี้ สิ่งนี้มันก็ได้สิ่งนี้ มันก็ต้องดับก็คิดในลักษณะอย่างนั้น มีสติอยู่ในลักษณะอย่างนี้ ก็เห็นแต่ความรู้สึก อันนั้นทั้งกลางวันกลางคืนมันจะเป็นของมันอยู่อย่างนั้น อันนี้มันก็เป็นขึ้นเมื่อขึ้น ถึงกับท่านบอกว่า มันเป็นวิปัสสนูปกิเลสماในรูปของวิปัสสนา เมื่อเข้าสู่รูปของวิปัสสนามันก็ต้องเข้าวิปัสสนู รูปมันเป็นอย่างนั้นแต่เราไม่ได้หลงตัวหลงตน ไม่มีความลืมตัวลืมตน สำคัญตัวสำคัญตนเห็นแต่สภาวะมันก็มัน เห็นแต่สภาวะมันตั้งอยู่ เห็นแต่สภาวะเปลี่ยนแปลง แต่กิจวัตรก็ยังทำอยู่ เวลาเรานั่ง ส่วนมากไม่นั่งนานมากเท่าไหร่นักหรอก ในช่วงนี้ ส่วนมากจะนั่งแค่ชั่วโมงกว่าๆ นั่งแค่นั้น ก็รู้สึกว่าร่างกายมันก็เอื้ออำนวยพอสมควร นั่งก็ไม่ค่อยมีปัญหาในเรื่องความรู้สึกอีกด้วยขัดข้อง ความเจ็บปวดต่างๆ ก็รู้สึกว่าไม่ค่อยมีปัญหา แล้วปัญหาในเรื่องของสุขภาพก็ไม่ค่อยมี ก็รู้สึกว่าสะดูกต่อการกระทำ

แต่ก็ไม่ได้มีความรู้สึกสำคัญตัวต่อเหตุการณ์ที่มันเกิดขึ้น กิจวัตรของเราก็ทำไปเรื่อยๆ ในกิจวัตรของเรารากดูของเราไปเรื่อยๆ ดูจิตของเราไป ดูความรู้สึกของเรารอยู่แล้ว ก็มีความรู้ตัวของเรารอยู่ ก็ดูอย่างนั้นแล้ว ก็พယายาม ดูตัวของตัวเอง ทั้งหลับและตื่น ดูตัวของตัวเองทั้งหลับและตื่นมันก็ฟังยakanะ เรื่องความรู้สึกอย่างนี้ก็จะทำที่นี่ การกระทำของเรา yang ไม่หยุดหย่อน แต่มันก็เปลี่ยนแปลงอยู่กลับลงจุดมีดอีกเหมือนกัน กลับลงจุดมีดอีก ทั้งจุดมีด ทั้งโหมดกระหน่ำด้วยอำนาจความรู้สึกต่างๆ เช่น

ประเทกของภารมณ์โผล่ขึ้นมาอีกเมื่อกัน ก็มีลักษณะผ่าโผล่ขึ้นมา เป็นครั้งคราว เราก็กำหนดออกปกริยามันโผล่ขึ้นมาเร้าไม่ได้มีอาการปกริยาเสริมเติมต่ออะไร แต่เป็นอาการปกริยาที่มาปรากฏขึ้น แต่ไม่ได้เกิดความรู้สึก วิตกกังวลต่อเหตุการณ์อันนั้น แต่ความระมัดระวังนี้มันมีมาก มีอาการปกริยาอะไรในมันจะมีความรู้สึกระวัง...ระวังเหมือนระวังต่อสัตว์ร้าย เราเน้นอยู่ในที่เงียบที่สักดั้งที่สัตว์ร้ายเดินผ่านวิ่งผ่าน เรามีความรู้สึกระวังอยู่เสมอๆ อยู่อย่างนั้น เป็นลักษณะจะทำให้เกิดความรู้สึกมีความตื่นตัวดี แต่ก็บางครั้งร่างกายก็อ่อนเพลียเหมือนกัน มีความรู้สึกอ่อนเพลีย เห็นด้วยเนื้อยาเหมือนกัน เพราะว่าเหมือนกับว่ามันอยู่ในสภาพที่เรียกว่า ไม่มีการคลายประสาน มีความรู้สึกอย่างนั้น แต่ก็ถือว่าการกระทำการทำของเราก็ทำไปเรื่อยๆ

แต่พออีกวันใหม่ก็เปลี่ยนแปลงอีก มันก็เปลี่ยนของมันไปเรื่อยๆ นั่นแหล่ ชำเติม บางทีมันก็ เอาปัญหามากมาย สร้างปัญหาขึ้นมาตาม ตามตัวของตัวเองว่า **ปฏิบัตินี้ ปฏิบัติไปเพื่ออะไร** มันก็สามารถอย่างนั้น มันก็งง เหมือนกัน คนที่จะตอบออกมานะ ก็งงเหมือนกันว่าปฎิบัตินี้เพื่ออะไร ก็ได้คำ ตอบออกมานะลักษณะความสังคัดเหมือนกัน ความสังคัดก็ตอบออกมานะ **ปฏิบัตินี้ไม่ต้องถ้า ปฏิบัติเพื่อการปฏิบัติ** ก็ได้ออกมานะรูปลักษณะอย่างนั้นก็ ได้คำออกมานะรูปของความรู้สึกแบบนี้ก็ไม่มีอะไร มีคำตอบแค่นั้นปัญหา นั้นก็หมดไปๆ ตีนเข้ามาก็ทำกิจวัตรของตัวของตัวเองไปเรื่อยๆ ก็ไม่ได้ลด ลงกิจวัตร ในส่วนสังคมส่วนรวม กิจวัตรในส่วนตัวของตัวเองพยายามทำ วันใหม่มากก็ทำของเรา แต่ที่นี่ก็เปลี่ยนแปลงไป เกิดความรู้สึกมาในรูปใหม่ รูปที่เราไม่มีความรู้สึกพะวงว่าจะมีเหตุการณ์อันนั้นเกิดขึ้น ก็มีอาการปกริยา ในลักษณะทำให้เกิดความรู้สึกในลักษณะมีกำลังใจ จิตใจก็รู้สึกว่ามีกำลัง ร่างกายก็รู้สึกว่าเบา เดินก็เหมือนกับเราไม่ได้เดิน นั่งก็เหมือนไม่ได้นั่ง ลักษณะร่างกายมันเบาเหลือเกิน ในลักษณะอย่างนี้ แต่ก็ไม่ได้ถือว่ามันมี

อะไรหรอก ก็คงจะไม่ ถ้าเรามาสรุปลงในลักษณะของปริยัติก็คงจะไม่นอนกอก
เห็นอีไปจากคุณธรรมของปีติ ปีติมันก็มีหลายประเภทนะ มือเพงคากปีติ
พวรรณนาปีติ ทำนกพุดไปในลักษณะอย่างนั้น แต่ก็... เราก็ไม่ได้มีความรู้
สึกวิตกต่ออาภัปกริยา และก็ต้องวิจารณาต่ออาภัปกริยาอย่างนั้น แต่ก็ทำ...
ของเรามันเมื่อก็อ่าวมันเป็นอาภัปกริยาของอากรณของความรู้สึก ก็อ่าวอย่าง
นั้น ต่างๆ ก็มีความรู้สึกยังไง วันใหม่ก็เปลี่ยนแปลง วันใหม่ก็เปลี่ยนมา
เรื่อยๆ วันนั้นก็มีทั้งสุขทั้งทุกข์สับซับซ้อนกันไป มีอาภัปกริยาสุขบ้างทุกข์
บ้างแต่ก็ไม่รู้ว่าสุขคืออะไรทุกข์คืออะไร จะว่าสุขมีเหตุมาจากนั้นจากนี้ก็ไม่
ใช่ จะว่าทุกข์มีเหตุมาจากนั้นจากนี้ก็ไม่ใช่ แต่ก็มันเป็นอาภัปกริยาของ
ความรู้สึก วันนั้นก็เดินทางกรรมอยู่ เมื่อนอกบัตรกับวันที่เรามากำหนดกันนี่
แหล่ง แต่ก็ตอนเย็นๆ พ้ออาทิตย์อัสดงความมีดเสียงเรื่อจักจั่นมันร้อง ให้
สัญญาณของความมีดมาไฟฉายเราก็ไม่มี อะไรเราก็ไม่มี มีแต่ไม่เข้าใจไฟ กับ
เทียนไขสำหรับเวลากลางคืนแค่นั้น เพราะไม่มีอะไรที่กฎมีบาตรมีจีวร ผ้า
อาบน้ำ สังฆภูมิ เท่านั้นเองอยู่ที่นั้นเท่านั้นเองแล้วก็มีเทียน ๒-๓ เล่ม เพื่อ
ให้แสงสว่างเพื่อต้องการเดิน ถ้ามีเหตุจำเป็นที่จะต้องใช้ ก็ตั้งใจนั้น เดินๆ
จังกรม ตั้งใจนั้น ขึ้นนั่งสมาธิตามรูปลักษณะที่เคยกระทำทุกวัน

ก่อนที่จะจารึกนั่งสมาธิคลายความรู้สึกมีอาการปั๊กิริยาตามรู้สึกของเห็นตลดด วันนั้นถ้ามีตัวเองวันนี้เห็นด้หนึ่อยพอสมควรในส่วนอัตภาพ ร่างสัขาร มีความรู้สึกมีอาการปั๊กิริยาทางอวัยวะบางส่วน เช่นเท้าก็รู้สึกมีอาการปั๊กิริยาเหมือนกับว่ามีความรู้สึกฟกช้ำบ้าง มีการเจ็บทำหนองนี้ ก็เลยถือโอกาสขึ้นนั่งสมาธิพัก นั่งสมาธิพักอารมณ์ นั่งอยู่เฉยๆ นั่นแหละ นั่งไม่มีอะไร นั่งเหมือนกับคนไม่มีความคิดนี่แหละ มีแต่ความรู้สึกตัวเท่านั้น วันนั้นก็เลยมีความรู้สึกอย่างนั้นแต่ก็มีอาการปั๊กิริยาเบาๆ เบาๆ ก็เกิดความรู้สึกอาการปั๊กิริยาเหมือนกับว่าอาการของความรู้สึกหกรอก ผิดก็ไม่

ได้ว่ามีอะไรดีหรือแพ่ไปแต่ว่ามันมีอาการพิริยาอย่างนั้นเกิดขึ้น อาการพิริยาเยือกเย็นในร่างกายของเรา มีความรู้สึกเยือกเย็นสมอง ภาษาเรียกว่าในส่วนความรู้สึกทางศรีษะนี้มีอาการพิริยาเหมือนกับว่ามีความรู้สึกโล่งเดียน มีความรู้สึกเย็นและเบา อยู่อย่างนั้นทั้งกลางวันกลางคืน ทั้งยืนทั้งเดินทั้งนั่งทั้งนอนแต่ความรู้สึกต่างๆ ที่เคยได้สัมผัสแต่เก่าก่อนอย่างความรู้สึกคำว่า เกลียด โกรธ คำว่ารักอะไรทำนองนี้ ที่จะมีความรู้สึกปุรุ่งแต่งมองในแบบเดียวกัน ไม่ อยู่เฉยๆ อยู่ในลักษณะเฉยๆ ไม่เห็นอาการพิริยาแสดงออกถึงรู้สึกยินดียินร้าย จะว่ามันดีมันเลวผิดก็ไม่ได้ว่า เพียงแต่ว่าถือว่ามันเป็นอาการพิริยาของความรู้สึก ก็ไม่ได้สำคัญว่ามันดีมันเลวอะไร ถือว่าสังขารร่างกายนี้มันเป็นสภาพรูปธรรมมีความรู้สึกในที่สุดมันต้องถึงจุดแห่งความแตกสลายในลักษณะอย่างนั้น และความรู้สึกนี้ก็คิด ที่เราเรียกว่า สังขาร การปุรุ่งแต่งนี่ มันก็ไม่มีอาการพิริยาประกายขึ้น มีแต่อาการพิริยาของความเห็นๆ นี่ก็เป็นความเห็นตรงตามความเป็นจริง อะไรที่มีประกายการณ์ของความเห็นนี้ แม้ก็เป็นประกายการณ์ของความเห็นที่เป็นความจริง ความเห็นที่เป็นความจริงเป็นความเห็นที่หมดปัญหา ไม่ค่อยมีปัญหาในลักษณะอย่างนี้ มันจะเป็นอาการพิริยาของมันเรื่อยๆ มา ตั้งแต่นั้นมาเรื่อยๆ ก็ไม่เห็นมันมีอาการพิริยาแสดงออกถึงความรู้สึกมีความสุข มีความทุกข์หรือมีอาการแสดงออกถึงความรู้สึกเกลียด ก็ไม่มีอาการพิริยาของความรู้สึกมีอะไรมาก เหมือนกับว่าเรารอยู่ในลักษณะของของเราต่างหาก ทำงานนี่ อยู่ก็อยู่ในลักษณะของเราต่างหาก อยู่แบบเบาๆ อยู่แบบเงียบๆ อยู่แบบอารมณ์สบายๆ ทำงานนี่ แต่ก็ไม่ใช่ว่าเรานั่งคับให้มันเป็นอย่างนั้น เราไม่ได่นั่งคับ แต่มันเป็นอาการพิริยาของมัน อันนี้ก็ถือว่าอาการพิริยาที่มันเป็นขึ้นเมื่อขึ้นของการประพฤติปฏิบัติ แต่ก็ไม่ได้ถือว่าเราดี เรายังคง ประเสริฐอะไรหรือ เราก็ถือว่า เป็นแต่สภาวะของคุณธรรมที่ประกายขึ้น กับการกระทำ ทุกสิ่งทุกอย่างก็ปล่อยไว้ตามเหตุการณ์เดิมของมันถือว่า

ทุกสิ่งทุกอย่างในส่วนที่มันเป็นรูปขั้นธารากีปล่อยไปตามเดิมของมันคือ สภาพของมันก็ต้องมีเกิดในเบื้องต้น แล้วก็มีแปรไปในทำมาการ ในที่สุดก็มี ความแตกสลาย ก็เห็นความรู้สึกมองตัวของตัวเองบุคคลอื่น สัตว์อื่นใน ลักษณะอย่างนี้ จึงถืออกับภาริยาของคุณธรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น ในลักษณะ ของความเห็นเป็นอย่างนี้ถือว่าเป็นความเห็นที่เป็นธรรม เพราะความเห็นที่ เป็นธรรมจะไม่มีสังขารจะไม่มีอกับภาริยาของสังขาร ของธรรมารมณ์ ของ โลก ปรากฏขึ้น ถือว่ามันเป็นความเที่ยงตรงเป็นการบ่งบอกแห่งความสงบ สังดของความรู้สึกของตัวของตัวเอง แต่ก็ไม่ได้มีความรู้สึกสำคัญอะไรมาก หรอก ก็ทำมาในลักษณะอย่างนี้

แต่เดียวนี้ก็มีอกับภาริยา แต่อกับภาริยาของความรู้สึกอยู่อย่าง ความรู้ ที่มันเป็นอกับภาริยาของความเป็นธรรมเท่านั้นเอง ก็อยู่มาอย่างนั้น อกับภาริยาที่ทำให้เกิดความเยือกเย็นในส่วนร่างกายนั้นก็เป็นมาเรื่อยๆ ปี สองปีมันก็มีอกับภาริยาอย่างนี้ มันเป็นของมันอยู่อย่างนั้น แต่ก็ไม่ได้ปรง ได้แต่งได้คิดว่าจะต้องเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ไม่ได้มีความรู้สึกอย่างนั้นก็ถือ ว่าอะไร ก็ให้มันเป็นไปตามกระแสของกรรมก็แล้วกัน ก็คิดในลักษณะ อย่างนั้นจะไปไหนก็ให้มันเป็นไปตามกระแสของความรู้สึกที่มันเป็นไปของ มันเอง เรายังต้องไปจัดไม่ได้ไปตอนไปแต่งไปจัดไปหาให้มันเป็นไปตาม สภาพการณ์ของมัน ผลของมันที่มันมีอยู่ก็ถือว่ามันเป็นผลของมันถ้ามัน เป็นไปในทางที่เป็นประโยชน์ต่อโลก มันก็ต้องไปตามวิบากที่มันเป็นกุศล วิบาก ก็ถือไปในลักษณะอย่างนี้ แต่ก็ไม่ได้คิดอะไรมาก ถึงว่าจะมีเหตุ การณ์เปลี่ยนแปลงยักษัยสถานที่ ก็ให้มันเป็นไปตามรูปแบบของการ เปลี่ยนสถานที่ แต่ก็ความรู้สึกก็อยู่ในฐานเดิม แล้วก็ไม่เกิดความรู้สึกอะไร มาก ทำอะไรทุกสิ่งทุกอย่างจะไม่ได้ทำด้วยการบังคับตัวเอง จะทำใน ลักษณะของความเป็นธรรม คือจะทำไม่ให้ มีความรู้สึกมีอคติอะไรเกิดขึ้น

กับตัวของตัวเอง จะมองตัวของตัวเองในลักษณะรัก ดูตัวของตัวเองว่า ถ้ามี อดีติเกิดขึ้นหรือจะมองบุคคลสังคมที่เกี่ยวข้องเราไม่ได้มองในลักษณะมี อดีตอะไรเลย มองในลักษณะเฉยๆ กระทำในลักษณะเฉยๆ ไม่มีความรู้สึก จะแสดงออกถึงความรู้สึกยินดียินร้าย จะอยู่ในลักษณะอย่างนี้จึงทำให้เกิด ความรู้สึกเป็นเหมือนกับว่าที่ให้เกิดความເຂົ້າໝາຍຕ່ອງความເປັນຫຮຽມມາກ อันนี้ຈຶ່ງເປັນສິ່ງທີ່ດີ

สำหรับการประพฤติปฏิบัติตั้งแต่นั้นมาผมก็ไม่ได้คิดอะไรมาก อยู่ กົງຢູ່ໄປວັນຈຸ່າ ແລ້ວອັນກັບວ່າຫລວງພ່ອທ່ານສັ່ງໃຫ້ໄປທີ່ໂນ່ນທີ່ນີ້ ພມກີໄປຕາມ ທີ່ທ່ານໃຫ້ໄປ ພມກີໄປແບບນັ້ນ ເພຣະວ່າ ເຮົາກີຕ້ອງສະອງບຸ້ນຸ້ມຸືຄຸນຂອງ ທ່ານ ທີ່ທ່ານໃຫ້ອັປກະຣະ ອະໄຣທີ່ທ່ານໃຫ້ອັປກະເຮົາ ເຮົາກີສະອງທ່ານເທົ່າ ທີ່ເຮົາກີໄດ້ ເຖິ່ງທີ່ກະທະກະທ່ານເຊື້ອໝາຍຫີ່ວິນາກທີ່ເຮົາມີອູ່ເຊື້ອ ຢ້ານວຍ ເຮົາກີທ່ານເຮົາໄປຢ່າງນັ້ນ ແຕ່ເນື້ອອັກພຣະຫ່ານກີໄໝໄດ້ໄປ ໄຫນຫຮອກກີອູ່ທີ່ນີ້ ອັກພຣະປີ ໨້າມ ກົງຢູ່ທີ່ນີ້ ກົກພຣະແລ້ວປິນນັ້ນກີ ມີກາຈັດເກັນທີ່ພຣະເນຣ ຈະວ່າຈັດເກັນທີ່ພຣະເນຣກີຖຸກ ທ່ານກີບອກວ່າຄໍາມີ ໂອກສາ ຜູມກຳລັງກີໄປໜ່ວຍຈັດສະຖານທີ່ ເພື່ອເປັນສະຖານທີ່ປະກຸດປົງຕິຫຮຽມທີ່ ຄໍາແສງເພີ່ມ ແຕ່ພອທ່ານໄປໄດ້ສັກເດືອນ ສອງເດືອນກີເລຍມີໂອກາສ ກີເລຍໄປ ຊ່ວຍທ່ານເໝື່ອນກັນ ໄປໜ່ວຍທີ່ນັ້ນ ພັນຈາກນັ້ນມາກີເລຍທ່ານໃຫ້ໄປທີ່ໂນ່ນທີ່ນີ້ ພມກີໄປຕາມລັກຂະະຍ່າງນັ້ນ ພມໄມ້ໄດ້ໄປຕາມລັກຂະະຄວາມຮູ້ສັກຂອງຕົວຂອງ ຕົວເອງ ແລ້ວກີທ່ານໄກ້ໄມ້ໄດ້ທ່ານໃຫ້ຕົວເອງເກີດຄວາມຮູ້ສັກປະສົບປັ້ງຫາ ກີທ່ານ ມາຍຢ່າງນີ້ ໄມຮ້ວ່າຈະເປັນປະໂຍ່ນທີ່ຕ່ອງຮ້າມຫີ່ພຣະສານຫີ່ເປົ່າ ກີ ທ່ານມາຍຢ່າງນີ້ ພັນຈາກທີ່ທ່ານສັ່ງໄປປະເທດລາວ ທີ່ວັດສະຫອງ ພມຖຸກສັ່ງໄປທີ່ ໂນ່ນ ສັ່ງໄປອູ່ກັບພຣະອາຈາຣຍ໌ປານຂາວ ມີພຣະພຸລໄປອູ່ດ້ວຍແລ້ວກີມີສາມເນຣ ນິ້ນ ສັກລາຄນໍ້າ ກີ....ຄົນແລ່ານັ້ນ ເຂົ້າລາສີກຂາລາເປັດໄປ ໄປອູ່ໃນສະຖານ ທີ່ນັ້ນກີດ ກີໄປໜ່ວຍຈັດການເກີດວັນເສນາສະດຸແລ ທຳນຸນຳມຳຮູ່ແລະກີສອນໝາຕີ

โยม จากนั้นออกพระรضا ก็เห็นจดหมายท่านให้กลับไป แต่ก็ยังไม่มีโอกาสที่จะกลับ เพราะยังไม่มีช่องที่เอื้ออำนวย ยังไม่เอื้ออำนวยก็ยังไม่มา ก็เมื่อออกพระรضاได้สักพักหนึ่งก็เลยกลับมา มาท่านก็ไม่ได้ไปไหน ก็เลยอยู่ที่นี่ตลอดมา ก็เลยช่วยท่านอยู่ที่นี่ ก็ไม่ได้ช่วยอะไรท่านมากหรอก เพียงแต่ว่ารักษาข้อควรปฏิบัติ ไปเท่านั้นเอง

แต่เดียวานี้ช่วงนี้ของการของสังฆารร่างกายก็อยู่ในสภาพแก่พอสมควร ก็เลยถืออยู่เงียบๆ เสีย ส่วนใหญ่ก็ไม่ได้ไปคลุกคลิกลับพากท่านทั้งหลายพาทำวัดสวามนต์ก็ไม่ค่อยได้นำพาทางนี้ ก็เพราะถือว่าการกระทำนั้นมันขึ้นอยู่กับตัวของเราเอง ถึงจะนั่งอยู่ด้วยมันก็ได้แต่ก็ความรู้สึกของเรามันจะไม่พึงตัวเอง ส่วนมากถ้าท่านไม่ทำเราก็ไม่ทำ ในลักษณะอย่างนั้น มันจะคิดในลักษณะอย่างนี้ ถ้าไม่มีท่านทำไม่เราไม่ทำ มันน่า

จะกามตัวเองอย่างนี้นะ เพราะหลวงปู่องท่านก็ไม่ได้พานั่งเท่าไหร่นัก หรอก แต่ท่านก็ทำอยู่ แต่ว่าไม่ใช่ทำอย่างต่อเนื่อง แต่ว่าก็พากันพึงท่านในลักษณะให้ท่านพำนั่นนั่นก็ดี แต่ว่ามันไม่ดี มันเป็นแต่ครั้ทชา เพราะความยำเกรง เกรงกลัวท่าน แต่ไม่ใช่ครั้ทชาที่ເອົ້ານ່າຍຕ່ອບາຮົມພິ່ງตัวเอง ก็ต้องຄືເອົາຮົມທາທີ່ເອົ້ານ່າຍ ຕ່ອກພິ່ງตัวเองນັ້ນให้มาก กິຈວັດ ของเรานັ້ນແລະ ເຮັກທຳອັນນີ້ ทำให้มันต່ອເນື່ອງ ປັບປຸງຫາກີ່ຂ່າງມັນ ເຮັດ ປັບປຸງຫາມັນກີ່ເປັນເຮັດຂອງກຳລັງເຮົາ ຄ້າກຳລັງຂອງເຮົາໄມ່ມາກ ມັນກີ່ມີປັບປຸງຫາ ຄ້າກຳລັງຂອງເຮົາມາກ ປັບປຸງຫາເຫຼຸ້ນນັ້ນມັນກີ່ນ້ອຍລົງ ແລ້ວອັນກັບຂະນະທີ່ເຮົາມີກຳລັງ ດ້ານຮັກທາຂອງເຮົາ ຮັກທາຄວາມພອໃຈຂອງເຮົາ ປັບປຸງຫາຂອງເຮັດນິວຮົນ ປັບປຸງຫາເຮັດອຸປສຣຄມັນກີ່ນ້ອຍລົງ ມັນກີ່ໄມ່ຄ່ອຍມີປັບປຸງຫາ ແຕ່ວ່າຂະນະທີ່ຮັກທາຂອງເຮົານ້ອຍ ຮັກທາຂອງເຮົາອ່ອນແອ ບັບປຸງຫາມັນກີ່ກວິດູດຂຶ້ນ ແລ້ວອັນກັບ ວາເຮົານັ້ນໄມ່ມີວະໄໄທທີ່ຊ່າຍຕัวເອງໄດ້ໃນລັກຂະນະຍ່າງນີ້ ກາຮົມຝັກກາຮັດນີ້ ເຮົາ ກົດຕ້ອງຝັກ ອົງພິ່ງທ່ານກີ່ພິ່ງໃນລັກຂະນະໃຫ້ມີຂ້ອວຕຽບປະດັບຕົວຂອງຕัวເອງ ປະຈຳຕົວຂອງຕัวເອງ ແລ້ວກີ່ໄມ່ມີວະໄໄທກ່າຍຕົວເອງໄດ້ໃນລັກຂະນະຍ່າງນີ້ ຂ້ອວຕຽບປະຈຳວັນຂອງເຮົານີ້ ແລະ ແຕ່ຄວາມຮູ້ສຶກ ສົດຂອງເຮົານີ້ແລະ ອັນນີ້ຕ້ອງຄືເປັນຫລັກໄວ ຄື່ງສັງຄູາອາຮມ່ນມັນຈະລື່ມໄປບ້າງ ລ່າງໄປບ້າງ ກີ່ໃຫ້ມັນລື່ມ ໃຫ້ມັນຫຼັງ ແຕ່ສົດ ຄວາມຮູ້ຕົວຂອງເຮົາໃຫ້ມັນພຣ້ອມ ໃຫ້ມັນມີຄວາມຮູ້ສຶກພຣ້ອມ ຄໍາມັນພຣ້ອມໃນລັກຂະນະຍ່າງນີ້ ພມວ່ານະ... ອາກັນປົກລົງຂອງຄວາມຮູ້ສຶກທີ່ມັນເປັນປົງກາມແທ່ງຄວາມຮູ້ນັ້ນແລ້ວມັນຈະເປັນທີ່ພິ່ງຂອງເຮົາ ມັນຈະເປັນທີ່ພິ່ງຂອງເຮົາຍ່າງດີ ອົງກັບຄາມຕົວຂອງເຮົາໄດ້ເລີຍ ຄາມສັງຂາຍທີ່ມັນເກີດຂຶ້ນໃນລັກຂະນະປັບປຸງຫາຫລົກລວງ ແລ້ວອັນກັບວ່າຜູ້ທ່າລາຍເຮົາມັນຈະຄາມຂອງມັນໄດ້ ໂພລ່ອງມັນໄດ້ ເພຣະຄວາມຮູ້ຕົວນີ້ມັນຄາມຕົວເອງໄດ້ແລ້ວ ກີ່ຄາມຄົງສິ່ງທີ່ມັນເກີດຂຶ້ນໄດ້ ຄໍາມັນຄາມໄດ້ ມັນກີ່ທ່າລາຍໄດ້ ມັນເປັນອຍ່າງນັ້ນ ປັບປຸງຫາມັນເກີດຂຶ້ນ ໃຫ້ມັນຕອບເອງ ເອຄວາມເງື່ອນຄວາມສັດ ມັນຕອບມັນເອງ ມັນມີປັບປຸງຫາຂຶ້ນມາມັນຕອບມັນໄດ້ ມັນມີອຸປສຣຄົ້ນມາ ມັນກີ່ແກ້ມັນໄດ້ ມັນຕ້ອງເອາຍ່າງນີ້ ມັນມີຢູ່ໄມ່

ใช่ว่ามันไม่มี เหมือนกับว่าถ้ามันมีเมื่อ ความสว่างมันก็ต้องมี เราต้องดูอย่างนั้น ถ้ามันไม่มีสว่างเลย พระพุทธเจ้าก็คงไม่สอน ถ้ามันไม่มีกำลังเลย พระพุทธเจ้าก็คงไม่เข่นข่ายต่อการแนะนำพิธีรำส่อน คนไม่เดินแห่งเหล่านั้น ท่านสอนให้ดี คนไม่รู้ท่านสอนให้รู้ ให้เข้าใจในลักษณะอย่างนี้ ไม่ใช่ว่าค่อยแต่มาอาศัยคนอื่น มันไม่ได้ มันก็ต้องพึงตัวเอง ฝึกให้พึงตัวเองให้ดี ส่วนอื่น ก็ให้มันเป็นส่วนอื่น ส่วนรูปกายร่างสังขารก็ให้มันเป็นส่วนไป อันนั้นเราหักห้ามเขาไม่ได้หรอก คราวเข้าอ่อนแอง คราวเข้าเสื่อมโตรรมันก็มีเป็นธรรมดា แต่ก็ให้รู้จักมัน อันร่างกายของเราจะทำต่อมัน มันก็ปรับปรุง ปรับตัวของมันเหมือนกัน ฝึกไปมันก็ปรับไป แต่ความรู้สึกความรู้สึกนั้น ยังมีอยู่ ถ้ามันรู้จริง ถึงกับว่าเกิดความรู้จริงๆ แบบที่ท่านเรียกว่า พุทธะ พุทธะ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ในที่สุดปัญหาต่างๆ มันก็ไม่มีหรอก ทุกข์โทรมันก็ไม่มี มันจะเป็นแต่ อิสระ มีแต่ความรู้สึกอิสระ เป็นตัวของตัวความรู้สึกที่เป็นอิสระ แต่ว่าไม่ใช้อิสระส่วนอื่น ส่วนความรู้สึกส่วนร่างกายมันก็ยังพึงอย่างอื่นอยู่ ยังพึงธรรมชาติ ยังอาศัยสิ่งที่จะต้องอำนวยความเป็นอยู่ตามอายุกาล อายุขัยของมัน เรายกต้องแบ่งความรู้สึกอย่างนี้ออก ถ้าเราไม่แบ่งออก เราจะไม่รู้หรอก เราจะต้องแบ่งความรู้สึก ส่วนอื่นเกี่ยวกับการมี การเป็นขึ้น มันก็อยู่กับกำลังของเรา ถ้ากำลังของเรามันพร้อมสมบูรณ์ บริบูรณ์ถึงจุดของมัน มันจะเปิดของมันออกมากนิดได้ มันทำลายของมันออกมากนิดได้ เมื่อกับไม่มันได้ อุณหภูมินี่แหล่ง ไข่ไก่ ไข่ไก่ที่พร้อมด้วยเชื้อที่สมบูรณ์แบบตามรูปของการเกิดอุณหภูมิของมันจะติดต่อ ต่อเนื่องถึงขณะถึงเวลา ถึงกากของมัน มันก็ต้องทำลาย ทำลายเปลือกไข่ออกมานะ มันก็เป็นอย่างนั้น มันก็ทำลายความรู้สึกเครื่องการกันต่างๆ อุปสรรคต่างๆ ปลดเปลือกปัญหาต่างๆ ออก มันปลดเปลือกของมันออก แยกออกมานะ แยกออกเหตุการณ์ของมันเอง แต่ในที่สุดมันก็จะมีความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองขึ้น รูปร่างของการมีการเป็นของมัน เรายกดูในลักษณะอย่างนี้ ถ้าเรามีการกระทำกัน มีการปฏิบัติกันจริงๆ

ปฏิเวรรณต้องมี พระพุทธเจ้าจึงสรรเสริญเรื่องการประพฤติ ปฏิบัติ สรรเสริญเรื่องการปฏิบัติ เพาะเมื่อวิการปฏิบัตินั้นแหล่ พระสัทธรรมจะยังมีอยู่คู่กับโลก ถ้าไม่มีการปฏิบัตินั้น พระสัทธรรมจะต้องอยู่ไม่ได้ เหมือนกับคนเรา ถ้ายังมีความชื้อตรงอยู่ ความจริงมันก็ต้องมี จันได้ ถ้าไม่มีความชื้อตรงนั่น ความจริงมันไม่มี มันก็จะเป็นในลักษณะอย่างนี้ ดังนั้นท่านจึงสรรเสริญการประพฤติปฏิบัติ เราทั้งหลายก็เหมือนกัน ที่มีความพร้อมอยู่ไม่ใช่ว่าเราไม่มีความพร้อม พร้อมทุกคน ทุกองค์ ทุกคนพร้อมแต่ก็สร้างของเราไป ดูบารมี ดูอินทรีของเรานะ ดูความรู้สึกการต่อเนื่อง ความรู้ของเรามันต่อเนื่องไหม มันติดต่อไหม เราย้ายไปบังคับมันนะ อย่าไปบังคับ บังคับไม่ได้ สิ่งเหล่านี้บังคับไม่ได้

เราจะสังเกตดูง่ายๆ เรื่องของอุปทาน เรื่องของพระอานันท์ เรื่องที่เป็นพุทธอุปัภานา กท่านได้ติดตามพระพุทธเจ้า สัญญาaramณ์ของท่านนี้ ไม่มีใครเทียบ ไม่มีครอที่จะเสมอเหมือน ท่านเป็นผู้มีความทรงจำดี มีจิต มีความทรงจำอย่างดี พระพุทธเจ้าจะไปพุดกะครอ พุดที่ไหน พุดเรื่องอะไร ท่านจำได้หมด ท่านจำได้ ถึงกระนั้นท่านก็ยังอยู่ในสภาพที่มีกำลังอ่อนแอกาพที่ต้องมีความรู้สึกถูกปัญหา ถูกความรู้สึกการกัน ด้วยอำนาจของอุปสรรค ท่านก็ถือว่ามันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ท่านก็ทำของท่านไปปัญหานี้มันเป็นปัญหาส่วนตัวเราไว้ก่อน ต่อเมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จฉบับขันธ์ ปรินิพพาน โอกาสการทำประโยชน์ต่อการอุปัภานา ประโยชน์ส่วนรวมของท่าน ท่านก็ยังถือว่าเป็นประโยชน์อยู่ แต่ก็ใจส่วนตัวก็ยังไม่เสร็จ ภาระส่วนตัวก็ยังไม่สำเร็จท่านก็ยังได้ตั้งจิตตั้งใจของท่านไว้เสมอๆ ในวันที่ทำสังคายนาที่เราถือว่าเป็นวันปฐมสังคายนา ที่ถ้าสัตตบารณคุหาน ข้างกฎหมาย การบรรพต วันนั้นท่านตั้งใจบำเพ็ญเพิร์มาก ด้วยอำนาจของความอยาก

ท่านทำด้วยอำนาจของความอยาก ยิ่งได้สัญญาอารมณ์ว่าพระพุทธเจ้าได้พยากรณ์ไว้เป็นกำลังออยู่ ก็เลยเกิดความอยาก ต้องบำเพ็ญด้วยอำนาจของความอยาก กระทำด้วยอำนาจของความอยาก เดินก็ทำด้วยอำนาจความอยาก ไม่ทำด้วยความรู้ ไม่ทำด้วยอำนาจของการวางแผน เลยทำให้เกิดความรู้สึกเป็นอุปสรรค ถึงกับเกิดความรู้สึกอ่อนแอกในส่วนร่างกาย ร่างกายอ่อนเพลีย คิดอยาจจะพักผ่อน คิดอยาจจะพักผ่อนเท่านั้นเองว่าร่างกายอยู่ในสภาพไม่ปกติอ่อนแอก เลยกวนความอยากลง วางแผนต้องการว่าย่างนั้นอย่างนี้ ในขณะที่ท่านจะเอนกายลงสู่การนอน ความรู้สึกของท่านเปลี่ยนแปลงได้ เปลี่ยนความรู้สึกได้ เปลี่ยนความรู้สึกถึงกับว่าทำให้เกิดความรู้สึกคลาย คลายจากอุปทาน คลายจากความรู้สึกสำคัญต่างๆ ทำให้ท่านมีภาวะแห่งความเป็นอิสระ มันก็อยู่กับการวางแผนเหมือนกัน อยู่กับความรู้สึกวาง ความสำคัญยึดหมาย นีติแทหา ประเกตตันหา มันก็ตามอยู่ตลอดกาล ตลอดเวลา ถ้าท่านวางลงได้แล้วนั้น มันก็ไม่มีอะไร อิตใจของท่าน ความรู้สึกของท่านก็อยู่ในภาวะแห่งความบริสุทธิ์ ผุดผ่อง เป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง ในลักษณะอย่างนี้ นี่ราวกับดู ดูถึงมันจะเป็นภาคทฤษฎี แต่มันก็เป็นอุปมา อุปไมย เป็นบุคคลธิษฐาน ต่อการประพฤติปฏิบัติของเรามันจึงเป็นของสืบเนื่อง เป็นไวยพจน์ เป็นปริยัติ ปฏิบัติขึ้นมาได้ก็อาศัยสัญญาณนี่แหล่ะ ทุกคน ก็ต้องอาศัยสัญญาอารมณ์จากการได้ยินได้ฟัง จากครูบาอาจารย์เรานี่แหล่ะ

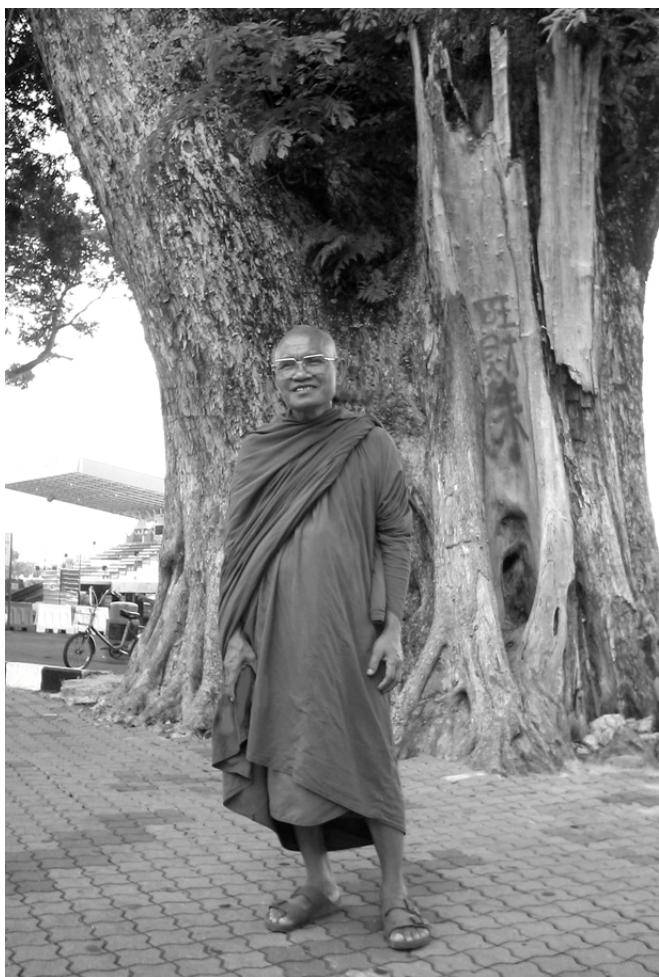
เรา ก็ทำของเรานelักษณะอย่างนี้ ถ้าทำไปความต่อเนื่องปฏิปทาของการกระทำอย่างต่อเนื่อง มันจะบ่งบอก บ่งบอกถึงการเจริญเติบโตของมันเอง หรือเราจะเปรียบเทียบเราบำรุงรักษา เรามีหน้าที่ในการบำรุงข้อรัตรปฏิบัติ รักษาภิกวัตร การกระทำการอย่างต่อเนื่องเป็นสัมมาปฏิปทา มันจะเป็นสิ่งบ่งบอก บ่งบอกถึงกำลัง กริยาเป็นสัมมา

ปฏิปทา มันจะบ่งบอกของมันเอง ถ้าเราทำในลักษณะอย่างนี้นะ วันหนึ่ง กាលหนึ่ง เวลาหนึ่ง จุดแห่งความเป็นอิสระมันต้องมาให้เรางดได้ “เดินทางไม่ถึงจุดหมายมันไม่มีหรอก” ถ้าเราเดินไปไม่หยุดมันต้องมี แต่ก็ให้ตั้งความหวังในลักษณะความเป็นอิสระ เป็นสภาพที่มันพร้อมที่มันเอื้ออำนวยในการพร้อม เราจะสังเกตดูง่ายๆ ในภาคปริยัติพระพุทธเจ้าปรินิพพาน ท่านปรินิพพานในภาวะความรู้สึกตรงไหน ในระหว่างของณาณ รูปณาณ อรูปณาณ ในระหว่างนี้ ความรู้สึกในระหว่างความรู้สึกอันนี้เป็นความรู้สึกที่เป็นอิสระ เป็นความรู้สึกที่ให้ความสงบ ให้ความสังดกับตัวของตัวเอง เราเกิดต้องคิดดู ในลักษณะภาคราชภัฏ แต่ก็ให้ดูความรู้สึกไปด้วย ถ้าเราดูในลักษณะอย่างนี้ ก็พอที่จะ รู้จักซ่องทางจุดของความเป็นอิสระมันจะลงจุดนี้ มันเป็นในลักษณะอย่างนั้น

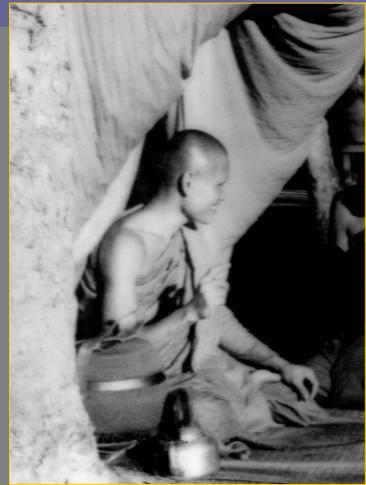
อันนี้ก็ให้อีกเป็นส่วนหนึ่งซึ่งประกอบความรู้ของเราในการกระทำของเรา เราเกิดพยายามทำกัน ตั้งใจทำกัน อย่าคิดว่าสามเณร พากะไรก็แล้ว ออกพรมชาตอย่าไปนับวันนั้น วันนี้ เวลาเท่านั้น เวลาเท่านี้ นั้นเราไปกะเกณฑ์อย่างนั้นมันไม่ถูกกาล ชีวิตสัมภาษณ์ของเราอยู่เพราลามหายใจเข้าลมหายใจออก ถ้าสภาพของอันนี้หมดแล้ว มันไม่ถึงหรอกนะ ไม่ถึงวันนั้นนะ มันต้องอยู่ในปัจจุบันธรรม สร้างความรู้สึกของตัวเองให้อยู่ในปัจจุบันธรรมว่างความรู้สึกอยู่ในความไม่จริงยังยืน ต้องวางความรู้สึกอย่างนี้ เรายังไม่ถูกผลักดันด้วยอำนาจตัดสินใจที่มันเป็นกามภพ เป็นกามตัดสินใจความอยากเป็นโน้นเป็นนี่ มันจะมีความรู้สึกอย่างนั้น เราไม่จำเป็นต้องเอกสารความรู้สึกอันนั้นมาใช้ เพราความรู้สึกอันนั้นมันเป็นความรู้สึกของสัตว์ ความรู้สึกของสัตว์โลก เรายังที่จะสร้างความรู้สึกของเราเหมือนกับลมหายใจเข้าลมหายใจออก เราต้องเข้าใจในลักษณะอย่างนี้ถ้าเราเข้าใจในรูปของลักษณะ

ความเป็นอยู่ในลักษณะอย่างนี้ การประภาความเพียรของเรา สติของเรา ความรู้สึกตัวของเราระสม่าเสมอมาก จะไม่ถูกยานาจของตัวหน้าทำพาก ถ้าเราถูกความรู้สึกอำนาจของตัวหน้าทำมันก็เย้ม มันก็เย้มด้วยสภาพที่ทำให้เปียกชุ่ม “ไม่ให้เหือดแห้ง เราต้องอยู่ในลักษณะว่าชีวิตนี้อยู่เพราะลง หายใจเข้าลมหายใจออก และชีวิตนี้เราก็ไม่มีอำนาจ เราเก็บห้ามไม่ได้ สภาพที่จะต้องปราภูภารณ์ขึ้นกับชีวิตนี้คือ ทุกสิ่งทุกอย่างจะต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์ของการมีการเป็น ไม่มีอะไรเป็นของ ๆ เรา จำต้องละสิ่งทั้งปวงไป เราต้องมองในแง่ลักษณะอย่างนี้ ถ้ามองในแง่ลักษณะอย่างนี้ มันก็ดี ดีกว่าที่เราจะปล่อยให้ถูกห่อหุ้มด้วยอำนาจจากอุศลจิต อุศลธรรม และถ้าถูกห่อหุ้มด้วยอำนาจจากอุศลจิต มันไม่ดี พระพุทธเจ้าทำท่านว่ามันไม่ดี แต่ว่าเรายังว่ามันดีอยู่ เรายังไประคิดสร้างภาพสร้างชาติ มาทำลายๆ ความรู้สึกที่สัตว์ทั้งหลายมัวเมาหมกอยู่กันดีกว่า มาทำลายกัน สิ่งที่มันดีแล้วก็มีประโยชน์กับชีวิต เป็นอิสระกับชีวิตเป็นวิถีที่ให้ความร่มเย็น เป็นวิถีที่ปราศจากทุกข์โทษแล้วก็เป็นวิถีที่ให้ความอิสระเป็นตัวของตัวเองและก็เป็นวิถีที่ให้ความรู้สึกให้ตัวของตัวเองนั้นอยู่ในสภาพที่ไม่มีทุกข์โทษ เป็นวิถีที่ดีที่สุด

ฉะนั้นการประพฤติปฏิบัติของเราทั้งหลายก็พยายามดึงจิตตั้งใจ ในฐานเราทั้งหลายได้มาර้ำลึกนึกถึงสิ่งที่เป็นอดีตล่วงไปแล้วและมาพร้อมเพียงกัน กระทำสัมมาคาราะ การอยู่ร่วมกันโดยธรรมของเรา เราก็พยายามสร้างความรู้สึกต่างๆ เหล่านี้ เพื่อเป็นการผูกความรู้สึกของเราให้อยู่ในลักษณะของความเป็นไปของผู้มีธรรมเป็นเครื่องอยู่ อาศัยหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า ธรรมวินัยที่พระพุทธเจ้าทำบัญญัติไว้แล้วนั้นแหล่ ก็เป็นที่พึงของเราต่อไปอันนี้ผลก็ให้ข้อคิดในเรื่องของความรู้สึกที่ปราภูภารณ์ในเรื่องของการประพฤติปฏิบัติก็เห็นว่าพอสมควรแก่กาลและเวลา

၃၁၉

การกระทำของเรารอย่างต่อเนื่องเป็น
สัมมาปฏิปทา...
ถ้าเราทำในลักษณะอย่างนี้นะ
วันหนึ่ง กгалหนึ่ง เวลาหนึ่ง
ชุดแห่งความเป็นอิสระ
มันต้องมาให้เราอนได
“เดินทางไม่ถึงจุดหมายมันไม่มีหรอก”